

AVRUPA İNSAN HAKLARI MAHKEMESİ

AVŞAR – TÜRKİYE KARARI

No. 25657/94

I- OLAY

Bu dava esas itibarıyla, silahlı kişiler tarafından kaçırılan Mehmet Şerif Avşar'ın Diyarbakır'ın dışında bir yerde ölü olarak bulunmasıyla ilgili olarak 22 Nisan – 7 Mayıs 1994 yılındaki olaylarla ilgilidir. 5 Temmuz 1994 tarihinde beş geçici köy koruyucusuna ve bir PKK eski üyesine karşı yürütülen ceza soruşturması, Diyarbakır 3 numaralı Devlet Güvenlik Mahkemesinin 21 Mart 2000 tarihli kararı ile son bulmuştur.

Olayların taraflar arasında farklı olarak anlatılması nedeniyle Avrupa İnsan Hakları Komisyonu 4 – 6 Ekim 1999 tarihlerinde Ankara'da araştırma yapmak üzere bir Heyet atamıştır. Bu Heyet, aralarında öldürülen Mehmet Şerif Avşar'ın babasının ve kardeşinin de bulunduğu bazı akrabalarının, bazı geçici köy korucularının, bazı jandarma komutanlarının ve soruşturmayı yürüten savcılarının ifadelerine başvurmuştur.

II- SÖZLEŞMENİN 2. MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI

Başvuran, kardeşi Mehmet Şerif Avşar'ın güvenlik güçleri tarafından gözaltında tutulduğu sırada güvenlik güçleri tarafından keyfi olarak öldürüldüğünü ve bu kişinin hayatının korunması konusunda yetkililerin ihmalinin bulunduğunu ve bu ölüm hakkında sonuç doğuran bir soruşturma yapılmadığını ve bu nedenle de Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin yaşama hakkı ile ilgili 2. maddesinin ihlal edildiğini ileri sürmektedir.

A- TARAFLARIN GÖRÜŞLERİ

1. BAŞVURAN

Başvuran, Mehmet Şerif Avşar'ın güvenlik güçleri tarafından gözaltında bulundurulduğu sırada Sözleşmenin 2/2. maddesindeki istisnai haller bulunmamasına karşın güvenlik güçleri tarafından öldürüldüğünü ileri sürmektedir. Devlet

tarafından ölümlle ilgili olarak ileri sürülen görüşlerin inandırıcı olmadığını belirtmektedir.

2. maddenin, Devletin hükümlerine altında bulunan kişilerin yaşamlarını güvenlik altına almak için Devlete görev verdiğine işaret etmektedir. Mehmet Şerif Avşar'ın kaçırılmasından hemen sonra polise haber verilmesine ve Avşar ailesinin Jandarmaya gitmesine rağmen, buna son verilmesi için herhangi bir etkili önlem alınmamıştır. Jandarma Gül'ün en geç 25 Nisan 1994 tarihinde olaya karışan köy korucularının kimliğini bildiğini iddia etmektedir.

Başvuran ayrıca ölüm ile ilgili soruşturmanın Sözleşmenin 2. maddesi ile verilen yükümlülüklerle uygun olmadığını iddia etmektedir. Mehmet Şerif Avşar'ı bulmak için hiçbir çaba gösterilmemiştir, Toros arabasında hiçbir adli araştırma yapılmamıştır ve olaya karışan hiçbir görevli hakkında da soruşturma yapılmamıştır. Kardeşini sağ olarak bulmak için hiçbir çaba gösterilmemiştir ve yetkililer en başta sanki kardeşinin ölü olduğunu bilmekteydiler. Susurluk raporunda açıklandığı gibi, tüm soruşturma güvenlik güçlerinin hukuka aykırı eylemlerini saklamaya yöneltilmiştir.

2- HÜKÜMET

Hükümet, olayın davada devam eden temyiz başvurusu ile sınırlı olduğunu düşünmektedir. Bununla birlikte, davayı gören Mahkemenin Haziran 1999'da sadece Gültekin Sütçü'yü dinlediğine ve gerekli usul işlemlerin yapılması için bu kişi tarafında işlendiği iddia edilen suçun savcıya bildirilmesi için gerekli adımların atıldığına işaret etmektedir.

Davada şimdiye kadar elde edilen kanıtlar Mehmet Şerif Avşar'ın ölümü ile Hükümet arasında hiçbir bir illiyet bağı bulunmadığını göstermektedir. Eğer, yetkililerin talimatları ya da teşvikleri ile cinayeti geçici köy korucularının ya da jandarmanın işlediği ispat edilebilseydi, Hükümet sorumlu tutulabilirdi.

Hükümetin görüşüne göre, yetkililerin pasif durumda kaldıkları ya da cinayeti işleyenleri takip etmede başarısız oldukları söylenemez. Avşar ailesinin elinde bulunan kanıtların doğru olarak alındığını ve olayın nasıl geliştiğini belirleme konusuna Avşar ailesinin serbestçe katıldığını iddia

etmektedirler. Bundan başka, soruşturma aşamasında Avşar ailesi tatmin olmadıysa, davayı gören yerel mahkemede ve temyizde görüşlerini ve kanıtları sunma konusunda fırsatları bulunmaktaydı.

Hükümet, yetkili makamların pasif kalındığının ya da suçluları izleme konusunda başarısız olduğunu söyleyemeyeceğini iddia etmiştir. Avşar ailesinin ifadeleri dikkatli bir biçimde alınmıştır.

B- MAHKEMENİN DEĞERLENDİRMESİ

1- GENEL DEĞERLENDİRMELER

Sözleşmenin ikinci maddesi yaşam hakkı ile ilgilidir. Bu maddede yaşam hakkının istisnaları sayılmış olup, bu konuda çekince konulamaz. Bu madde Sözleşenin 3. maddesi ile birlikte Avrupa Konseyini oluşturan demokratik toplumların temel değerlerini ifade etmektedir. Bu nedenle yaşam hakkının istisnaları sıkı bir biçimde belirlenmelidir. Kişisel olarak insanların korunması için bir araç olarak sözleşmenin hedefi, 2. maddeyi uygulanabilir ve etkili kılacak biçimde yorumlanmasını ve uygulanmasını gerektirmektedir.

2. madde ile sağlanan korumanın önemi nedeniyle, Mahkeme sadece Devlet organlarının eylemlerini değil, aynı zamanda bunu çevreleyen tüm koşulları da dikkate almalıdır. Gözaltında bulunan kişiler zayıf durumdadırlar ve yetkili merciler onları korumakla yükümlüdürler. Bu durumda Devlet, sağlıklı olarak polislin gözaltına aldığı ve serbest bırakıldığında sağlıkları bozulmuş olan kişilerin sağlıklarındaki bu bozulmanın ne şekilde gerçekleştiğini açıklamakla yükümlüdür. Özellikle kişinin gözaltında iken ölmesi durumunda, bu kişiye nasıl davranıldığının açıklanması daha da önemlidir.

Gözaltında iken yetkililerin kontrolünde olan olayların tamamen ya da büyük oranda bu yetkililerin bilgisi dahilinde olması durumunda, gözaltında iken yaralanmalar ve ölümlerle ilgili olarak kuvvetli varsayımlar ortaya çıkacaktır. Gerçekten de, tatmin ve ikna edici bir açıklama yapma bakımından ispat yükü yetkililerin üzerindedir.

Sözleşmenin 2. maddesindeki yaşamı koruma yükümlülüğü Sözleşmenin 1. maddesindeki Devletin genel yükümlülüğü ile birlikte göz önüne alındığında; kişilerin kuvvet kullanılması sonucunda öldürülmesi sonuç veren bir soruşturma yapılmasını gerektirmektedir. Bu tür bir soruşturmanın esas amacı; Devlet yetkililerinin sorumluluğu altında vuku bulan ölümlerde hesap vermelerini sağlamak amacıyla, yaşam hakkını koruyan iç hukuk kurallarının etkili bir biçimde uygulanmasını sağlamaktır. Bu amaçlara ulaşmak için ne tür bir soruşturmanın gerekeceği koşullara bağlı olarak değişebilir. Bununla birlikte, hangi yol izlenirse izlensin, yetkililer olayın kendilerinin bilgisi dahiline girdiğinde resen hareket etmelidirler. Şikayette bulunmayı veya soruşturmaya başlamayı gözaltında iken ölen kişinin yakınlarına bırakamazlar. Devlet ajanları tarafından haksız olarak öldürüldüğü ileri sürülen bir olayda soruşturmanın etkili olabilmesi için, soruşturmayı yapan ve bu soruşturmadan sorumlu olan kişilerin o olaya karışan kişilerden bağımsız olmaları gerekmektedir. Soruşturma ayrıca, bu tür olaylarda zor kullanmanın, koşullara bağlı olarak haklı olup olmadığının tespiti ve sorumluların belirlenmesi ve cezalandırılması sonucunu verebilmesi anlamında da etkili olmalıdır. Yetkililer; tanık ifadeleri, adli tıp incelemesi, gerektiğinde yaralanmanın tam ve kesin sebebini belirleyen otopsi ve ölüm nedenini de içeren klinik bulguların objektif analizini de içine alacak biçimde, olayla ilgili kanıtları güvence altına almak amacıyla gerekli adımları atmış olmalıdırlar. Ölüm nedeninin veya sorumlu kişilerin belirlenmemesi sonucunu doğuran soruşturmadaki herhangi bir eksiklik, bu standardın yakalanmasını risk altına sokacaktır.

Bu bağlamda acele hareket etme ve makul olarak gerekli usullerin izlenmesi bir zorunluluktur. Belli bir olaydaki soruşturmanın gelişimini zorlaştıran engellerin ya da zorlukların bulunabileceğini kabul etmek gerekir. Bununla birlikte, öldürücü güç kullanılmış bir olayın soruşturmasında yetkililerin hemen harekete geçmesi, hukuk düzeninin korunmasında ve hukuka aykırı eylemlerin önlenmesinde kamu güveninin devamı için zorunluluk olarak kabul edilebilir.

2- ÖLÜM İLE İLGİLİ OLARAK YETERLİ SORUŞTURMANIN YAPILMADIĞI İDDİASI

Kendilerinin güvenlik kuvvetleri olduğunu iddia eden geçici köy korucuları ve diğer kişiler tarafından Mehmet Şerif Avşar'ın kaçırıldığına bildirilmesi ve daha sonra da ölü olarak bulunması gerçeği, tek başına yetkililerin bu olay ile ilgili olarak sonuç veren bir soruşturma yapmalarını gerektirmektedir.

Mahkeme; Mehmet Şerif Avşar'ın dükkanından Jandarma karakoluna alındığından ve olayla ilgili kişilerin kimliğinden jandarmanın hemen haberdar olmasına karşın, olaya karışan geçici köy korucularının ve Mehmet Mehmetoğlu'nun 12 gün sonrasında göz altına alındığını hatırlatmaktadır.

Olayların içinde olduğu ima edilen jandarma Gül'e ve İl Jandarma İl Alay Komutanlığına olayı araştırması için güvenilmesinde inandırıcı bir neden bulunmamaktadır.

Soruşturmanın bu aşamasında, o anda Jandarmada bulunan yedinci bir kişinin kimliğini ve yerini belirleme konusunda herhangi bir adım atılmamıştır.

16 Mayıs 1994 tarihinde düzenlenen savlılık iddianamesinde sanıkların ifadelerinin alınmasının dışında başka bir soruşturma yapılmamıştır. Yedinci kişi ile ilgili aile üyelerinin anlattıklarını dikkate almayan iddianame, daha çok sanıkların ifadelerine dayanmaktadır. Meclis Araştırma Komisyonundan gelen bir raporu takiben savcı 22 Kasım 1994 tarihinde yedinci kişinin kimliğinin tespiti ile ilgili olarak İl Jandarma Alay Komutanlığına bir yazı yazmıştır. Jandarma bunu 24 Kasım 1994'de yanıtlamış, böyle bir kişinin bulunmadığını ve soruşturmanın sürdüğünü bildirmiştir. Bu yedinci kişi ile ilgili olarak gerek savcının, gerekse jandarmanın soruşturmaya devam ettiği ile ilgili olarak herhangi bir belge sunulmamıştır.

Diyarbakır Ceza Mahkemesindeki dava 16 Mayıs 1994'den 21 Mart 2000 tarihine kadar yaklaşık altı yıl sürmüştür. Bunun temyizi hala devam etmektedir. Dört geçici köy korucusu ile Mehmet Mehmetoğlu adam kaçırma suçundan mahkum olmuşlar ve Ömer Güngör adlı kişi de cinayet suçundan sorumlu tutulmuştur.

Mahkeme, normal olarak bağımsız ve tarafsız bir mahkemede ki davada, karşı tarafla birlikte gerçekleştirilen bir ceza yargılamasının; gerçeklerin bulunması ve ceza sorumluluğunun tayini için sonuç doğuran bir yargılamada en kuvvetli garanti olduğunu hatırlatmaktadır.

Mahkeme, 2. maddenin usule ilişkin yönü ile ilgili yükümlülüğün sonuç değil, bir araç olduğunu tekrarlamaktadır. Başvuran, adam kaçırmaya ve öldürme ile ilgili olayın, yedinci bir adamın talimatlarına göre köy korucuları ve Mehmet Mehmetoğlu tarafından işlendiğini ve bunun Devlet yetkililerinin bilgisi dahilinde güvenlik güçlerinin koruması altında hukuka aykırı olarak vuku bulan ölümlerin bir parçası olduğunu ileri sürmektedir. Bu durum devletin hukuka uygun davranması ve özellikle de hayat hakkı ile ilgili olarak ciddi düşünceleri ortaya çıkarmaktadır. Bu koşullar altında 2. maddedeki usulü işlemlerin daha geniş olarak incelenmesi gerekmektedir. Ailenin ve beş köy korucusunun mahkemenin dikkatini, güvenlik kuvvetlerinin bir üyesi olan yedinci bir kişinin de olaya karıştığını bildirmelerine rağmen, mahkemede ki işlemler bu kişinin kimliğini ve olaydaki rolünü belirlemede başarılı olamamıştır. Mahkeme aşağıdaki noktalara dikkati çekmektedir:

- a- Köy korucuları 5 Temmuz 1994 tarihinde Mahkemede jandarmaya verdikleri ifadelerden vazgeçmişler ve yedinci kişiyi ima etmişlerdir. Bundan kısa bir süre sonra 27 Temmuz 1994 tarihinde Feyzi Gökçen bu kişinin jandarma başçavuşu olduğunu belirtmiş ve Ömer Güngör de suç bu kişinin işlediğini iddia etmiştir. Yaklaşık olarak bir yıl sonra, mahkeme bu yedinci kişi hakkında jandarmada soruşturma yapılmasına karar vermiştir.
- b- Jandarma komutanının 31 Ekim ve 17 Kasım 1995 tarihlerinde “müdür”ün varlığını yalanlamasından sonra, mahkeme o zaman Diyarbakır’da görev yapan diğer güvenlik güçleri nezdinde daha fazla soruşturma yapmadan işin bu yönüne son vermiştir.
- c- 16 Eylül 1996 tarihinde Ömer Güngör, yedinci kişinin Devegeçidi’nden Gültekin Seçkin adlı çavuş olduğunu bildirmiştir. Bu durum, Mahkemenin Ordu nezdinde soruşturma yapmasına yol açmıştır. Ordunun olay

hakkında herhangi bir bilgileri olduğunu yalanlamasının ardından, mahkeme bu yedinci kişinin Genel Kurmay Başkanlığından sorulmasına karar vermiş, ancak daha sonra soruşturmanın bu yönünün terk edilmesine karar vermiştir.

- d- Ömer Güngör'ün, Adalet Bakanlığının Susurluk Raporunda adı geçen başçavuş Gültekin Sütçü'den bahsederek, mahkemeye 16 Şubat 1998 tarihinde bilgi vermesine kadar başka bir adım atılmamıştır. Mahkeme, Susurluk Raporunun bir kopyasını istemiştir. Ancak 13 Ocak 1999 tarihine kadar bu rapor verilmemiş ve gecikme için de herhangi bir açıklama yapılmamıştır. Hatta bundan sonra bile 18 Haziran 1999 tarihine kadar bir şey yapılmamış, bu tarihte ailenin avukatının mahkemeye başvurusu üzerine, mahkeme savcıdan Gültekin Sütçü hakkında soruşturma yapılmasını istemiştir. Bu kişinin ifadesinin alınması için adresi tespit edilmiş, ancak açıkça anlaşıldığına göre Bulgaristan'a kaçmıştır.

Bu nedenle Mahkeme, altı kişinin mahkumiyetine karşın, esas olarak kritik bir biçimde olayda rol oynayan güvenlik güçlerinin bir üyesi olan kişi hakkında yeterli araştırma yapılmadığı sonucuna ulaşmaktadır. Olayın önceden tasarlanmış ve iddia edildiği gibi Türkiye'nin Güneydoğusunda yetkililer tarafından hukuka aykırı eylemlerin gerçekleştirilip gerçekleştirilmediğini belirleme açısından uygun ve sonuç doğuran bir soruşturma gerekmektedir.

Hükümet, davanın Yargıtay'da temyiz incelemesinde olduğunu bildirmektedir. Bununla birlikte Mahkeme, olaydan altı yıl geçtikten sonra Yargıtay'daki incelemenin, yargılamadaki eksiklikleri giderebileceği konusunda ikna olmamıştır. Bu nedenle Mahkeme Hükümetin ön itirazını reddetmektedir.

3- MEHMET ŞERİF AVŞAR'IN ÖLDÜRÜLMESİ

Bu kişinin Sözleşmenin 2. Maddesinde sayılan istisnai durumların dışında hukuka aykırı olarak

öldürülmüş olduğu tartışmasızdır. Buradaki sorun bu olaydan Hükümetin sorumlu tutulup tutulamayacağı ile ilgilidir.

Mahkeme; Mehmet Şerif Avşar'ın işyerinden beş korucu, itirafçı Mehmet Mehmetoğlu ve bir de güvenlik güçleri üyesi olan yedinci kişi tarafından alındığını, jandarmaya götürüldüğünü, oradan Mehmet Mehmetoğlu, Feyzi Gökçen, Ömer Güngör ve yedinci kişi tarafından alınarak bir süre sonra öldürüldüğünü tespit etmiştir.

Mahkeme, Avşar ailesinin olaydan kısa bir süre sonra olayı polise ve jandarmaya bildirdiğini, jandarmanın bu kişinin jandarma karakolunda olduğunu ve kaçırılan kişileri bildiğini hatırlatmaktadır. Mehmet Şerif Avşar'ın gözaltına alındığına ilişkin herhangi bir kayıt bulunmamaktadır. Herhangi bir jandarmanın onun öldürülmesinden haberdar olduğu tespit edilememekle birlikte, dükkanından alınıp biçimi ve kayıtlara girilmeyişi, bu kişinin keyfi ve hukuka aykırı olarak risk altında olduğunu göstermektedir. Jandarmaların bu yedi kişinin hukuka aykırı eylemlerine ve ailenin şikayetlerine karşı hareketsiz kalması, bu eylemleri en azından benimsediğini göstermektedir.

Mahkeme, Mehmet Şerif Avşar'ın Devlet ajanları tarafından gözaltına alındıktan sonra öldüğünün kabul edilebileceği konusunda tatmin olmuştur. Hükümetin söylediği gibi, bu olayın yetkililerin bilgisi haricinde kişisel olarak hareket edenler tarafından işlendiğini kabul etmemektedir.

Korucular resmi olarak görev yapmaktadırlar ve Diyarbakır'a sanıkları ele geçirmeye gitmişlerdir. Bu yedi kişi Mehmet Şerif Avşar'ı ele geçirirken kamu gücünü kullanmışlardır.

Bu bağlamda, korucuların kendi köyleri dışında kullanılmadıkları konusundaki resmi inkarlara karşın, bu olayda korucuların sanıkların ele geçirilmesi de dahil olmak üzere düzenli olarak, bir kısım resmi operasyonlarda kullanıldığı tespit edilmiştir. Hükümetin belirttiği kurallara göre korucular hiyerarşik olarak İlçe Jandarma Komutanlığına bağlıdırlar.

Korucuların ve Mehmet Mehmetoğlu'nun mahkumiyetine rağmen, yedinci kişi olaydan hemen sonra soruşturulmamış ve böylece bu konudaki resmi bilginin derinliğini belirleme bakımından sonuç veren bir soruşturma yapılmamıştır.

Mehmet şerif Avşar'ın ölümünü haklı çıkaracak herhangi bir bilginin sağlanmaması nedeniyle, ölümünden Hükümetin sorumlu olduğu sonucuna varılmaktadır. Bu nedenlerle davada 2. maddenin ihlali bulunmaktadır.

IV- SöZLEşMENİN 3. MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI

Mahkeme, başvuran etnik ayırım temelinde kardeşinin ciddi bir insan hakkı ihlaline maruz kaldığını iddiasını temelsiz bularak Sözleşmenin 3. maddesini ihlal edilmediğine karar vermiştir.

V- SöZLEşMENİN 6. VE 13. MADDELERİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI

Mahkeme, Avrupa İnsan Hakları Komisyonunun davayı kabul edilebilir bulması ile ilgili kararının Sözleşmenin 6. ve 13. maddesine herhangi bir gönderme yapmadığını not etmektedir. Bununla birlikte Mahkeme, başvuranın bu konudaki şikayetlerinin de bulunduğunu belirtmektedir.

Başvuranın 6. madde yönünden şikayeti, esas olarak yargılama sresinin uzunluğu ile ilgilidir. Mahkeme başvuranın davada taraf olmadığını görmektedir. Bu nedenle Mahkeme, soruşturma ve yargılama ile ilgili olarak başvuran tarafından dile getirilen bu şikayetleri daha geniş bir biçimde içeren 13. madde altında incelemeyi düşünmektedir.

Mahkeme; ulusal düzende ne şekilde olursa olsun, Sözleşmenin 13. maddesinin, Sözleşme ile garanti altına alınan hak ve özgürlüklerin esasının ulusal düzeyde sağlanmasını garanti ettiğini hatırlatmaktadır. 13. madde altındaki yükümlülük, Sözleşmeye göre başvuranın şikayetinin niteliğine bağlı olarak değişmektedir. Bununla

birlikte, 13. maddenin gerektirdiği müracaat yolları yasal bakımdan olduğu gibi, uygulamada da “etkili” olmalıdır. 13. madde; tazminat ödenmesine ek olarak, soruşturma prosedürüne şikayetçinin etkili biçimde ulaşabilmesini de kapsayacak biçimde, yaşam hakkından mahrum bırakılmadan sorumlu olanların belirlenmesini ve cezalandırılmasını sağlayacak tam ve etkili bir soruşturmayı gerektirmektedir. Mahkeme,başvuranın kardeşinin ölümünden Sözleşmenin 2. maddesine göre Hükümetin sorumlu olduğunu tespit etmişti. Bu nedenle başvuranın iddiaları 13. maddenin amaçları bakımından tartışılabilir.

Yetkililer başvuranın kardeşinin ölümü konusunda etkili ve sonuç eren soruşturma yapmakla yükümlüdürler. Yukarıda yer alan nedenlerle 13. madde gereklerine uygun olarak, sonuç veren bir soruşturma yapılmamış olduğundan Sözleşmenin 13. maddesi ihlal edilmiştir.

VI- SÖZLEŞMENİN 14. MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI

Başvuran, kardeşinin ve ailesinin Sözleşmenin 14. maddesine aykırı olarak ayrımcılık yasağından mağdur olduğunu iddia etmektedir.

Başvuran, bölgede işlerini kaybetmelerine yol açacak biçimde ailesinin yıldırılması ile Diyarbakır ve Bismil’den çıkartıldıklarına işaret etmektedir. Bu durumun Kürt olarak etnik kökenlerinden ve siyasi görüşlerinden kaynaklandığını ve Mehmet Şerif Avşar’ın ölümü ile sonuçlandığını iddia etmektedir. Hükümet başvuranın bu iddialarını yalanlamıştır.

Mahkeme, başvuranın ve ailesinin etnik kökeninden ve siyasi düşüncelerinden dolayı bir ayırımı tabi tutulduklarını gösterecek yeterli kanıt bulunduğunu düşünmemektedir. Bu nedenle olayda Sözleşmenin 14. maddesinin ihlali bulunmamaktadır.

VII- SÖZLEŞMENİN 41. MADDESİNİN UYGULANMASI

A- MADDİ ZARAR

Başvuran, Mehmet Şerif Avşar'a eşi ve çocukları olarak bağımlı bulunan kardeşinin eşi ve iki çocuğu adına maddi zararın ödenmesini talep etmektedir. Başvuran kardeşinin "Baran Gübrecilik" in yüzde 33 payla ortağı olduğunu bildirmektedir. Söz konusu olayların başlangıcına kadar bu işin ekonomik olarak başarılı olduğunu, ancak bölgede ailenin maruz kaldığı baskı sonucunda, 1994 yılı sonunda bu işyerinin kapatılmak zorunda kalındığını ileri sürmektedir. 1994 yılında işyerinin yıllık gelirin 30 milyar lira olduğunu, Mehmet Şerif Avşar'ın bundan yalnız başına 10 milyon lira kazanmış olacağını belirtmektedir. Ayrıca, Bismil'de Pirelli lastiklerinin ve Mutlu Akülerinin satış temsilcisi olduğunu ve bunun yanında diğer ekonomik yatırımlarının da bulunduğunu, ancak, bu işlere ilişkin olan belgelere el konulmuş olması nedeniyle belgelendiremediğini ifade etmektedir. "Baran Gübrecilik" işinden dolayı kaybedilen gelirin Sterline çevrilmesi sonucunda, 4.399.999,9 Sterlinlik kayıplarının olduğunu ileri sürerek bu miktarın ödenmesini talep etmektedir.

Hükümet çok fazla şişirilmiş olan bu rakamların temelini bulunmadığını iddia etmiştir. Bu miktardaki bir ödeme haksız zenginleşmeye yol açacaktır. Hükümet, belgelere el konulduğunu yalanlamakta, öyle olmuş olsa bile, vergi dairelerinden kopyalarının alınabileceğini ileri sürmektedir.

Bir başvuran tarafından maruz kalınan maddi zararlar ilgili olarak gerçek bir tazmin yapabilmek için gerekli meblağın tam olarak hesaplanması, ihlalden kaynaklanan hasarın belirsizliği nedeniyle tam olarak gerçekleştirilemeyebilir. Bu tür davalarda karar verilmesi gereken sorun, geçmiş veya gelecekte maruz kalınan kazanç kaybı nedeniyle adil tatmin düzeyidir. Bu düzey, neyin adil olduğu konusunda Mahkemenin takdir yetkisi ile başvurana verilmesi gereken miktardır.

Bu davada Mahkeme, başvuranın "Baran Gübrecilik" şirketinin diğer ortağı olan Mehmet Ali Avşar ve bu kişinin

muhasebecisinin 1993 ve 1994 yıllarında şirketin karı ile ilgili beyanlarını sunduğunu belirtmektedir. Ancak bunun detayları bir ceza soruşturması sırasında belgelere el konulmuş olduğu iddiasıyla sunulmamıştır. Mahkeme, Mehmet Şerif Avşar'ın şirketteki hissesi olarak iddia edilen 10 milyar Türk Lirasının çok yüksek olduğunu görmektedir. Bu miktarı destekleyecek belgelerin bulunmaması nedeniyle Mahkeme bu rakamı tazminat hesabı için kabul edemez. Her halükarda Mehmet Şerif Avşar'ın eşi kendisine düşen hisseyi miras olarak almış ve varsayımsal olarak bundan faydalanmıştır. Şirket 1994 yılından sonra faaliyetine son vermiştir ve bu durum oldukça spekülasyon biçiminde gelecekteki gelir nedeniyle herhangi bir iddiayı geçersiz kılmaktadır. Başvurunun, söz konusu şirketin Mehmet Şerif Avşar'ın ölümünden sonra ailenin baskıya maruz kaldığı ile ilgili olmaması ve bu konuda bulgu bulunmaması nedeniyle işin kapanmasından yetkililer sorumlu tutulamaz.

Bununla birlikte Mahkeme, Mehmet Şerif Avşar'ın ölümü zamanında ekonomik biçimde işleyen ve eşi ile çocuklarını destekleyen bir işi yürüttüğünü görmektedir. 29 yaşında sağlıklı bir insan olarak gelecekteki yıllarda da, bu desteği sağlamaya devam edeceği beklenebilir. Bundan dolayı bu mali desteğin kaybı nedeniyle ona bağımlı olanlara bir tazminat sağlamak uygun olacaktır. Diğer davalarda verilenlere bakarak ve adil düşüncelere dayanarak Mahkeme, Mehmet Şerif Avşar'ın dul kalan eşi ve çocukları için başvurana 40,000 İngiliz Sterlini verilemesine karar vermiştir.

B- MANEVİ ZARAR

Başvuran, Mehmet Şerif Avşar'ın dul eşi ve çocukları için 40,000 Sterlin, kardeş olarak kendisi için de 10,000 Sterlin manevi zarar talep etmektedir. Hükümet bu taleplerin çok fazla olduğunu ve kabul edilemez bulunduğunu iddia etmektedir. Başvuranın iddialarını destekleyecek kanıtın bulunmaması nedeniyle, manevi zarar ile ilgili olarak sadece sembolik bir miktarın

verilmesinin makul olduğunu belirmişlerdir. Bundan başka başvurana ayrı bir tazminata da hükmedilmemelidir.

Mahkeme, Mehmet Şerif Avşar'ın ölümünden yetkililerin sorumlu olduğu sonucuna ulaşmıştı. Bu davadaki koşullara ve buna benzer davalarda verilen tazminat miktarlarına bakarak, Mahkeme adil bir biçimde Mehmet Şerif Avşar'ın dul kalan eşi ve çocukları için manevi zarar olarak 20,000 İngiliz Sterlininin başvurana verilmesine karar vermiştir. Almanya'da yaşayan başvurana, olaylarla doğrudan ilgili olmaması nedeniyle 2,500 İngiliz Sterlini verilmesi kararlaştırılmıştır.

C- MAHKEME MASRAFLARI

Başvuran mahkeme masrafları olarak 20.270,40 Sterlin olarak talep etmektedir. Bu miktar, Ankara'daki duruşmada ve yargılamanın ilk safhasında başvurayı temsil eden Sayın Kevin Boyle'nin ücretini de içermektedir. Hükümet sadece gerçek anlamda harcanmış olan masrafların talep edilmesi gerektiğini ileri sürmüştür.

Mahkeme bu davanın karmaşık olduğunu ve detaylı inceleme gerektirdiğini, bu koşullara göre başvuranın temsilcileri için istenen miktarın makul olduğunu ve bunun dışındaki masraflardan sadece bir kısmının ödenmesi gerektiğini düşünmüştür. Sonuçta 17,320 İngiliz Sterlininin mahkeme masrafları olarak ödenmesi gerektiğine karar vermiştir.

D- GECİKME FAİZİ

Mahkemenin elinde bulunan bilgilere göre İngiltere'deki yasal faiz oranı bu kararın verildiği tarihte yıllık yüzde 7,5'dir.

BU NEDENLERLE MAHKEME;

- 1- Oybirliği ile Hükümetin ilk itirazını reddetmiş,
- 2- Altı oya karşılık bir oyla Mehmet Şerif Avşar'ın ölümü sonucunda yeterli ve sonuç veren bir soruşturma yapılmaması nedeniyle Sözleşenin 2. maddesinin ihlal edildiğine karar vermiş,

- 3- Altı oya karşılık bir oyla Mehmet Şerif Avşar'ın ölümü nedeniyle Sözleşmenin 2. maddesinin ihlal edildiğine karar vermiş,
- 4- Oybirliği ile Sözleşmenin 3. maddesinin ihlal edilmediğine karar vermiş,
- 5- Altıya karşılık bir oyla Sözleşmenin 13. maddesinin ihlal edildiğine karar vermiş,
- 6- Altı oya karşılık bir oyla;
 - a- Sözleşmenin 44/2. maddesine göre Hükümetin başvurana üç ay içerisinde;
 - i- Maddi zarar için 40,000 Sterlin,
 - ii- Manevi zarar için 20,000 Sterlin ödemesine,
 - b- Bu miktarlara yukarıdaki üç aylık süreden sonra yıllık yüzde 7,5 oranında basit faiz uygulanması gerektiğine,
- 7- Altıya karşılık bir oyla;
 - a- Mahkeme masrafları olarak 17,320 Sterlin ödenmesine,
 - b- Bu miktara yukarıdaki üç aylık süreden sonra yıllık yüzde 7,5 oranında basit faiz uygulanması gerektiğine karar vermiş,
- 8- Başvuranın bunlar dışındaki tazminatla ilgili taleplerini 10 Temmuz 2001 tarihinde reddetmiştir. Hakim Feyyaz Gölcüklü ise azlık oyu kullanmıştır.